

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ С. Х. С.

Број поштанског чековног рачуна 53.191
Администрација: Кнес Михајлова 46/1

Уредници:
АЛОИЗИЈА ШТЕБИ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 1 фебруара 1929.
БРОЈ 3 — ГОДИНА Х.

Власник за А. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕДИЈЕР

Изашио 1 и 15 у месецу. — Годинша претплата
48 дин. За иностранство 60 дин. Примерак 2 динара

Нашим претплатницима

У данашњем броју листа шаљемо Вам чек с молбом да се њиме послужите, шаљући нам дугујућу претплату за годину 1928, ако је нисте измирили, или, ако сте претплату за прошлу годину измирили, молимо Вас да нам пошаљете претплату за прво полгође ове године. Својим уредним плаћањем претплате у многе ћете олакшати раду уредништва и осигурати да несметано и уредно излази наш феминистички лист.

И овом приликом молимо све претплатнике да нас обавесте ако су променили своју адресу.

УПРАВА ЛИСТА.

Кери Чермен Кет

9 јануара о. г. прославила је свој сепедесетогодишњи рођен дан једна од најзаслужнијих феминисткиња и несумњиво највећег фигура у интернационалном феминистичком покрету: Г-ђа Кери Чермен Кет. Милиони феминисткиња широм целог света признају у њој свог највећег вођу. Поред једне искрене и дубоке поште које је оном пуном мером одају, феминистички свет још осећа и неопишану завистљивост промекну крвнском љубављу. Њу видети значи осетити одах једно дивно спокојство. Чути њену одмерену, благу али уједно и тако снажну реч, значи добити нову снагу за што истрајнију борбу. Бити са њом у непосредном додиру, значи осетити се препорученом.

На скупштини Лиге Жена Гласача одржаној 1925 у Ричмонду, Ва. (Сјед. Државе) први пут сам је лично упознала. Имала сам срећу да за време једне седнице седим поред ње. Са великим интересовањем постављала је питања о раду на ширењу феминизма у читавој земљи. Њена порука нама била је тада: „Тражите опште право гласа. Пополне мере нису први успех“. Мислила је на општинско и кривено право гласа. На питање да ли је нас посетила, одговорила је да за сада нема изгледа. „Видите и сами да ја и ове имам пуне руке посла, а у Јужној Америци потребнија сам но нама у Европи. Осим тога, за вас не бих могла ништа више учинити но што то данас ради Г-ђа Корбет Ашби. Ви у којој имате један само попу“. А после неколико тренутака, као да јој се учинило да је била и сувише категорична, додала је: „Али, то не значи да се не бих веома радовала ако ми се укаже

прилика да и Вашу земљу лично упознам.“ После тог сусрета виђала сам је на свима већим феминистичким скупштинама у Америци. Вашингтон је постао центром њене најновије делатности на пољу истраживања узрока рату и васпостављању трајног мира.

Јус Suffragis у својој јануарској свесци доноси у кратко биографију ове велике јавне раднице.

Као председница Америчког Женског Покрета за добивање општег права гласа Г-ђа Кет први пут сазила међународну конференцију за Женско Право Гласа. Тада даје оставку на положај председнице Међународног Савеза за Женско Право Гласа. На том положају остаје пуних двадесет година. У доба када је основан М. С. Ж. П. Г. свега пет земаља имало је опште право гласа. Кад је одлазила са тог положаја, 32 земље имале су организовање Женске Покрете, а 28 земаља укивала су опште право гласа. За време свога не-терминалног рада Г-ђа Кет посетила је и говорила у преко 20 разних земаља. Била је на свима континентима, изузев Аустралије.

Пошто су Сјед. Државе Сенерне Америке признале опште право гласа после једне упорне борбе од близу 40 година, Г-ђа Кет посвећује се сва раду за одржавање трајног мира. Организује конференције за „Изуцавање Узрока и Пронајажена Лека Рату“. Све те конференције држе почетком сваке године у Вашингтону. Одржала је безброј предавања на целом континенту не би ли што већи број жена задобила за ту највећу идеју: обезбеђење рипшет мира.

Београд Аспазиа Ајемовић

По подне: Састанак трију интернационалних комисија, које не једно-временно радити.

15 јуна

По подне: Раде три интернационалне комисије.

По подне: Састанак свих националних делегација по позиву њихових председница.

16 јуна

По подне састанак финансијске комисије.

По подне: Председница Интернационалне Алијансе са члановима комитета прима делегације од свих земаља.

17 јуна

По подне: Отварање конгреса са овим дневним редом:

Поздравни говор председнице.

Званични поздрав од стране независних власти и корпорација.

Извештај пријемне комисије и де-филовање присутних делегација.

Свечана Седница за прославу Г-ђа Чепман Кет, Американка, оснивачица Алијансе: „Двадесет и пет година триумфова феминистичких“.

По подне: „Двадесет и пет година рада за једнакост пред законом, једнакост морала и економско једнакост“.

18 јуна

По подне: Пријем правилника о конгресу.

Извештај о листу „Jus Suffragis“.

Извештај Егзекутивног Комитета.

Извештај о везама Интернационалне Алијансе са Лигом Народа и Интернационалним Бироом Рада у Женеви.

Измена Статута.

По подне: Извештај о раду комисије за националност уште једне.

Извештај о раду комисије о изједначавању жена пред законом.

Увече: Митинг под председништвом г-ђе Гламкинске, сенаторке, Рад жен парламентарки и општинских одборника“.

19 јуна

По подне: Извештај о раду комисије за породичне додатке.

Извештај о раду комисије за неу-дату мајку и њено дете.

По подне: Извештај о раду комисије за једнакост услова рада жена и мушкараца.

20 јуна

По подне: Извештај о кандидатурама, које предлаже Комитет за избор нове Управе.

Финансије.

Будућност Алијансе. Њен програм рада за женско право гласа и изједначавање у правима са мушкарцима.

По подне: Извештај о раду комисије за женску полицију.

Увече: Митинг под председништвом г-ђе Розе Манус: „Женски По-лицијин“.

21 јуна

По подне: Извештај о раду комисије за једнак морал.

Извештај библиографског бироа.

По подне: Извештај о раду комисије за мир и Лигу Народа.

Увече: Митинг под председништвом Мис Рут Морган „Мир“.

22 јуна

По подне: Завршни радови.

Извештај о резултату избора нове Управе.

По подне: Седница жена бирача.

Увече: Митинг феминистичке омладине под председништвом г-ђе М. Атанаквић.

24 јуна

Пре и после подне: Завршне седнице Егзекутивног Комитета.

Једино дете

У једном популарном немачком листу за чување здравља читамо о детету, које остаје једино у породици, следеће: На формирање младог човека веома много утиче, ако расте у друштву сестара и браће. Млади човек често пута мора савладати самога себе, што је од неопходне важности за самонастап. И колико радости уживају деца у породици, где има више деце. Сасвим другачије је васпитање јединог детета, које је врло често само предмет за испитивање различитих васпитних метода. Једино дете има сасвим другачије мерило према родитељима и родитељи према њему, јер ту недостаје искуство као прво користан васпитни фактор. Радне и добре особине детета једино често се показују тек онда кад долази у додир са другом децом. Једино дете је родитељима вешта брига, јер их увек подсећа на то, да могу свакога момента остати сасвим без деце. Родитељи сконцентрисани на једино дете сву своју љубав, а сувише велика љубав може постати врло лако штетна. Она може да размишља дете у свакоме погледу. Јединоме детету се обично ништа не одбија и зато доживије у животу много више патње, јер не зна ништа да се одрекне.

Једна велика мајка

8 септембра године 1911 умрла је Маргарет Елсот Махдоналд, жена познатог вође енглеске радикалне партије Рамсеја Махдоналда. Тога дана је била прекрштена спољна веза, која је кроз 15 година спајала два ретко чиста и добра човека. Брак Маргарете и Рамсеја Махдоналда није једна обична формалност, која дозвољава да могу две особе живети за једино пред светом, него је био најдубља духовна заједница и искрено друштво, за које су способне само најрелигиозније индивидуалности.

XI Конгрес и прослава

Двадесетогодишњици Интернационалне Феминистичке Алијансе у Берлину

Од 17 до 22 јуна т. г. одржаће се у Берлину прослава двадесетогодишњице постојања Интернационалне Феминистичке Алијансе, која је основана у Берлину 1904 год. Ова се прослава одржава приликом XI редовног Конгреса Алијансе, чије се седане одлучице седницама пленарне управе Алијансе 12 јуна т. г. Дневни ред за овај Конгрес је следећи:

12 јуна

Од 14—17 часова седница егзекутивног комитета.

Увече комитет даје пријем Берлинској штампи.

13 јуна

Од 10—13 часова седница егзекутивног комитета.

Од 14—18 часова седница интернационалног комитета (који сачињава егзекутивни комитет и председнице националних организација).

14 јуна

По подне: Састанак трију интернационалних комисија, које не једно-временно радити.

Маргарета Макдоналд и ако је била у својој земљи веома истакнут борац за женина права и права радних класе, и ако није познавала у тој борби никакви компромиси — због чега је онама изгледати мисаоно тврда и једноставна — она није никад заборављала да је у првове реду човек и да мора уносити у сваку борбу, ако неће да се борба сврши само лично прегривањем, да поборе особине правог човека: разумевање и поштовање противника, мишљења, достојанство, које даје једино истинско убојење идејне борбе. Зато су њу волеле и поштовале присталице свих политичких партија, јер су јој виделе пре свега човека.

После смрти Маргарете Макдоналд оштрета је њен пун њен живот, најдешни споменик, који се материјално тој реткој жени и матори. Ово што је написао Рамсеј Макдоналд о својој жени, није славопојна немог неуморног и несечебног рада у јавности, нити је жалосна песма над губитком најбољег пријатеља, већ то деликатна, суштина слика душевних кривојана и јединственог унутрашњег живота. Њега је прве своју снагу, доброту и летоту из пречишћеног религиозног осећања. Када је „стапа пред врата смрти“, како пише њен муж, у споменутој књизи, „запитао сам је, да ли хоће разговарати с киме о ономе, што је очекује. Она је одговорила: „То би било изгубљено време. Ја сам била човек свих ствари. Дајте да останем. Богу за све што је било. Био је добар према мени, јер ми је дао моје животно дело, моје пријатеље и моју веру. На крају својих дана ндем радосна Њему да доживим мир и заштиту“. Тако је говорила та млада жена, која је било тек 41 година кад је умрла. Такве речи пред саму смрт можда изговорио само истински човек.

Какав је била као мајка? Њен муж нам о томе каже следеће: „Њени односи према њеној деци били су односи велике, верне пријатељске. Када је радила, деце се играла око ње или на њеном крају. Док су била мама, ставила би их поред себе на под, с времена на време их је погледала, нежно се на њих осећала и предлажала свој рад или пословни рад. У ов јутарње доба, кад газио ове редове, гледам је како седи за великим прирам столу, малим свежањ поред ње, из кога вире руке и ноге и одлаке долазе крајем радости; она с времена на време погледа на тај мали свежањ, придружујући се радосној крику детета, а сукнони зрачи објасњају и мајку и дете.

Дубоко поштовање, које је гajила Маргарета за сваки живи створ, било је мерило за њен став према деци док су она расла. Најзрелије је пазила на то да поштује њихова права и њихову индивидуалност. Није разумевање за разноврсна мишљења само ако су испољавана поштовање, довело је до тога да преломи са

рђаво схваћењем „правом родитеља“, који има на полу васпитања тако штедне последице.

На једном састанку врло разноврсних особа, међу којима је њених баш најбоље осећала, затекао сам је да седи са неким другом и расправља са њоме о новоме школском закону, који је био баш пред парламентом. Та дискусија је завршила тако: „Да ли не мислите да моја жена, пошто се налази у једном таквом друштву, мора испољавати умерене погледе о правима родитеља. Мојој жени је било све то још досадно и запити: „Да ли не мислите да и деца имају права према мами?“ Зачуђено погледа да та деца у међу жени и збуњено затражи објашњење. Моја жена одговорила: „Да ли не мислите да имају деца право да траже заштиту пред бедастим предрасудама, на пр, пред онимак каже имаме ви и ја?“

Материнска љубав као што је љубав пингвина, који направе своје младине пошто зависне од себе, није била по њеном укусу. Она је јасно видела погрешно схватање одговорности у многим кућама, које одвајају од детињства. Савремена деца на мајчина брину. Успеси таквог вођења на „концепт“ и таквог „неговања“ огледају се код мушкараца сибића и дудих жена. Таква начин васпитања је најстрашнија и најжалоснија последица. Њено мало стадо она је сматрала за драгоцено благо поверено њеној брзи, која она има да чува. Неко је формулирао своје мишљење: „Свако дете за њу је било личност са властитим наслеђеним особинама, и она је сматрала за своју дужност да обогати њихово животно на тај начин, што ће их научити како да своје способности што боље развију и искористе. Њен задатак је био да им прибави свеж азбуку за дисање, чистоту њиховог осећања и да их научи како правилно да употребе своју слободу. Као да је хтела казати: „Само за то сам ту да вас држим и да вам помогнем, ако је то потребно, али пре свега желим да развијете своју сопствену малу личност, тако да кад побудите мушкарац и жена, да бусте човек са слободном вољом, а не створ прилика.“ Смисао њеног постојања лепо се описује али не као систем масовне потчињености, не покоравње дисциплине, коју прати казна, већ донинцилативни духовну вољу, паметно понашање, имати моралну контролу над инстинктима и страстима. Њене речи у писму деци, којим им јавља смрт старе мајке веома су значајне: „Морамо покушати да се међусобно тежимо.

Један део васпитања, које је пружала деци, састојао се у томе да их научи међусобном помагању, како би сама прошла кроз живот, да се у животу снају и без ње. Желела је да им све не буде туђ. Изванстара број наших пријатеља је био увек спреман да се брине за нашу децу. „Доћи и гледај моју децу док ми водимо изборну борбу у „Лангстрју“,

тако је писала доброј пријатељици, која јој је нудила своју помоћ. Ако је морала напустити кућу за дуже време, послала би децу својој мајци и ако тужна срца, ипак је била уверена да је тако најбоље. Била је уверена да ће море, пола, брда, јаки рибари, имати доброг утицаја на децу. Само кад смо отпутовали за Индију, била је истински несрећна, што напустила децу. Ова функција мисли, која им нам говори на један тајанствен начин, штапалси су јој да нас облеће смрт својим крилима. Била је као птица која има леда, прелешена и несретна кад долази косач на поље где је њихово гнездо. Свак су била тада код моје мајке и свако писмо које је писала изражавало је тај страх пред опасносту.

Кад је после наше повратка умро наш петогодишњи син, у фебруару 1910 године, изгледало је као да се заувек у најосамљенији и најчужаји кутак њеног унутрашњег храма. Споља је изгледала чудновато мирна. Али, и ту се показала њена страшна неспособност да пусти ток свога бола и да се исплаче на грудима пријатељице. У писмима је изјавила своју жалост слободнијим израз најчужајим блиским пријатељима, с којима је је везивала најтежа сарадња. Једном пријатељу је писала 6 марта 1910 године: „Наш губитак не осећам ништа мање тешко. И није тако одавно, тек четри недеље како смо га закопали. Сваког дана осећам изнова, као да до тога дана нисам нишче осећала. Сигурно да је добро што имам и остају децу! Све што они раде, поседа ме на оно, које недостаје, које је увек тако весело трчало. Увек мислим на сваку појединост посебне болести: било ми је као да се бесмерно зближили.“ А на другом месту: „Статистике о смртности деце постане су несвесне. Нависама, свако дете, кад их читам научно, супротно, али када ми изгледа да познајем бол, који стоји из свакога бора. Није истина да су нам остала деца утехе за бол, нити је истина да време лечи бол. Не — све је страшније и страшније. Неки наши пријатељи, који је тада изгубио кћер, казано ми је да су му много журила утехе писма. Једне недеље сам писала једном пријатељу тај писма. На то се одасио реченица из писма, које је одасио једној пријатељици: „Ја се могу обратити само својој властитој вери и властитој нади.“ Све то показује да је она радије размислила своју децу највећом љубављу и да би јој то било много лакше, него што је употребила снагу да испробује старачки програм васпитања. Писмо, које је писала својим пријатељима, увек су пуне нежности за децу.

Њен идеал мајке био је да мора бити најдража пријатељица својој деци, јер не треба да имају пред њоме ма какве тајне и да имају за благодаријату само њој ако се развију у снажњих људи. У томе погледу је била права Римљанка. Све јој је

било бојште. Њени синови и њене кћери да заузму у тој борби јако и одлично место. Зато је кућа била најпогоднија база, а мајка најбољи човјек. Надала се да кад дође њихово време да напусте домове описиште, да пођу својим путем, да не они стајати усправно, поштовано ока и чистота срца примајући њене опрштајне поздраве и њен благослов.

Наша деца

Писмо деце мајке.

V

Настало је голишње доба када згарила болести узимају највише маха. Родитељи, са зебљом у срцу, сваког дана испитујућим погледом посматрају своје малишане, брижљиво пратећи сваки њихов покрет, њихово расположење прије, при игри. Из тог последњег писма видим да си и ти под утицајем тих тешких стрепња, Волела бих да те зам спокојнијим на мислима. Гледам те бива тераном којеком расправом, јер врло скупоцено енергију, чији и најмањи летпућ има да ти послужи за једно поштовање и правилно извођење твога задатка као материје твоје деце.

Лекари нам стално препоручују да децу чувамо од изазеба, јер је добро познато да деца начепог здравља лакше подлежу заразама. Али, често пута и поред највеће најжне деце се развијају болести, сучајно, због негласних губитака у свом развоју, паничима и наринањима. Болест је често непријатан, често пута један веома тежак догађај, али кад је она већ ту, сва наша брига има да се усредсреди како да је се што пре и што лакше ослободимо. Један од првих корака који, на случај болести, морах да учиним јесте да посом у кући сведем на минимум. Главни разлог бива болест, али та брига мора бити апсолутно рационална. Ти неш слабо помоћи болеснику ако своју бригу будеш испољавала на тај начин што неш себе лишавати потребног одмора и открепљивања; ако будеш сваког часа запиткивала твоје љубавице да ли му је лакше, нула га размишљати да ли је боље да га оставиш да се сам опорави. То је тако колико да га још више ослабим. На прво место позиви лекара у кога имаш пуно веру. Малој деци, која нису у стању сама да се изражавају, мајке морају бити тумач код лекара. У колико мати ту своју улогу боље схвати и извршује је, у толико је лекару олакшан труд постављања што тачније дијагнозе. За тебе не би било много похвално да на лекарева питања односно температуре, сна, апетита, столице, повраћања, итд. итд. не би знала одговорити, али само била у стању да даш неадекватне одговоре: „мислим“, или „чини ми се“, или „бојим се“. Чим приметим да ти дете не изгледа као и обично, прво видати има ли температуру. Ако је температура висока, и ако се тако

У Београду

Кад су се у касној ноћи изгубила и задња светла, осећала сам истинску тугу, но парва се машина није осврнула на моје мисли и осећање... Димила се, хукнула, стегнула и вукала вртоглавом брзином све даље и даље док нисм изгубила из вида светлост, гудећом путу остављајући за собом мислиријде светљих варијација. Кукала сам да их пребројим. Каков дељинаст посао. Као да би нетко теко бројити звезде. Избројаш до сто, двеста, а онда се једна оклиже, ти поћеш за њом и заборавиш прашању број...!

Давно је већ настало Загреб, изгубио се сребрни Савини траг, но мене су још мисли носиле у светов Горња Прага где се у тикој ноћи тако лепо црта слијета старе пркве светог Марка. Волела сам оштрe сене, што се крише око њезиних зидова и сву ону мистичку, што око ње влада, која проматрајућа преноси унутраг за неколико векова, сећа на поетичне Гречеве историјске описе средњовековних енглеских

градова. Ту су они интимни интент и слатких малих фигурица о којима пева Домјанић својим њежним кајкавским језиком, у којим крај старог камена сања лепа жена, в заљем огњу дана, ту је срце Загребца, загребачке романтике, која живи, живи и говори у залезу сунчаним, у месечевој ноћи, који никад неће бити сутра, док се не изгуби својом модерном раскопи и техником.

Са првим јутарњим светлом, поче су бледити и моје мисли. Брзила сам се измезиу сна и јаве...

Полокао сам саула на београдском коловозу. Први пут. Ходали смо лепим улицама. Мој ми је пратио марљиво казивао њихова имена, упозоравао на поједице зграде, министарства, банке, велике дворане, просператне куће, палице. Нисам осећала ништа, док се не изгубио из вида, улази у срце, кад дољемо у ноћу средину. Чинило ми се као да одсвуд дише извесна топлина. Видела сам да се подизала „вал ентузјазма“ против којг се тако марљиво и узалудно борим... Кад смо прошли крај једног излога, мало нисам закинула: Каково мишло нећем...! Беле руке и миниме. Како се само сунце весело

одбијало о стакло, миловаало га. Лош ми је споинала, нескромна жеља, да оленим васлика, да однесем све паче у рукама, да у целини осетим сву лепоту његова мисли и боја. Лепота дељуне. У том је незиња веледа, а и оправдање за нас смртне људе...

Срепа сам недуку мислима иза себе, кад се клице зачудних мисли IV, VI, VII, VIII, Ученице. Лица свежа, лепа. Оми? Очи су ми оне чудне црне боје, што ме цело време се силе, да се осврнем за блажним тоном. Час су светле, као жерјавина, а сад тамне као да ништа не виде. Залуд би се човек трудио да схвати што кажу.

— Иде дан за даном. Хтепа бих да схватим шум и говор оних улица, Дувана и Свега што сам тако лагано текну под тешким мислима, ледених мисли, кад и човек не може лако схватити и упознати његову душу.

Наше старе дуборвачке „владике“, што тихо, да их не чују „мири“, шапућу под окриљем лепог мора, осетиле би сигурно велику симпатију у својим душама, кад би могле чути Вас, Госпођо, што — до Вам маје,

фине руке драгају прие перле, што су се обесиле о Вашем врату — причате о београдској прошлости, о београдској романтици, као да децу других крајева, сећа на нашу старину, на нашу прошлост и држи увек будућу љубав према вама. Ми волимо и шум нашег Јавранског Мора, његове сине, голе планине, Хрватску са својим језицима, романима, велеким, јуначки крај: Карлорфа, Синјелина, „Ми, мала кнежевина Србија“ — рекли сте — „Борили смо се против велике турске парвености.“ Велико је било срце у мале Србије. Што је сила према срцу. Српе је виде, мислимо веће.

Београд је град заноса. Аплазу, којим се дочекује омиљелих песник немо краја. Два пут сам била присутна на народном универзитету, кад је свечано извршена промена председника, јуначки крај: Карлорфа, Синјелина, „Ми, мала кнежевина Србија“ — рекли сте — „Борили смо се против велике турске парвености.“ Велико је било срце у мале Србије. Што је сила према срцу. Српе је виде, мислимо веће.

одржава, одах позиви лекара. Док га очекујеш, преслијах се шта је све било с дететом последњих дана. Потруди се да се присетим свега што се са њим догађало. Упознај лекара са свима претходним околностима што боче мојеш. Он ће ти тада знати помоћи са медицинске тачке гледишта, а на теби остаје онај други не мање важан део неге и лечења

болесника. Док болеснице¹ собе не смеш правити собе састана разних рођака и дејич обављача, па ма како то оно драги били. Болесном детету потребан је што већи мир и што чистији ваздух. То му мојеш обезбедити једино ако га будеш чувао сваког излизног узнемиравања.

Тоја А.

Да ли је Јулка Куреш невини?

Недавно су у нашој штампи биле донете вести о језивом убиству једне тринаестогодишње девојчице у париској Булуњској Шуми, за које је откривена наша држављанка Јулка Куреш, чији је отац Мајар а мати Словеника. Порота је Јулку осуђивала на смрт и ако она то дело није починила, а оно не постоје позитивни докази да је баш она лично дело извршила. Поводом изреченог ове смртне казне у европској јавности се последњих месеци доста писало, те би било интересанто да о томе и ми наше читаоце упознамо.

Почетком Јула месеца 1927 г. нађена је једнога дана у Булуњској Шуми мртва мала Кармен, јединица чим скромних родитеља Бирнио. Истражило се то убиство, осумњичена Јулка Куреш, која је толико која се већ неколико година налази у Француској. Јулка је сумњивог владања, у Француској је осуђивана за крађу, има једног пријатеља, који је био у материјалној невољи, те се верује да је новац, који је украден породици Бирнио када је нестало и мале Кармен, Јулка узела да спасе своје пријатеља. Такође, једини докази да је мала Кармен убијена због украденог новца, пошто је прегледом тела утврђено да никаких повреда тела није било, осим оних које су имале за циљ убиство.

Јулка Куреш дело није признала, ма да није могла доказати свој алиби. Постоје многи знаци подозрења, али позитивних доказа да је убица Јулка Куреш такође нема. Порота париског суда, у уверењу да има довољно јавног знања да је Јулка Куреш злочин из чистог користољубља, изрекла је пресуду да се Јулка Куреш осуђује на смрт.

Ова смртна казна, изречена над једном младом женом, и ако не постоје апсолутни докази да је она убиство извршила, изазвала је револт међу неким француским женама. Најважнији бранилац несрећне Куреш, феминисткиња Д-р Ноени Куреш, изјавила је један на жену преко штампе, позивајући да се дигну против смртне казне, и да заштеју помиловање Ј. К. Овај апел Д-р Шрикер донеле су неке француске, немачке и неке новине. Д-р Шрикер се обратила једним писмом и на председнику нашег Н. Ж. С. у циљу да заинтересује Н. Ж. Савез за судбину ове наше држављанке.

и да затражи помиловање. Д-р Шрикер је чак одштампала и једну брошуру, у којој говори о Ј. К. тврдећи да и ако је она била осуђивана за крађу, и ако је утврђено да је сумњивог владања и да је лажљиваца, да она у својој природи није и такође лесна особина, која дају уверење да она није злочиница. Став је у контексту са осуђеницом, која у париској таминачи очекује последњу реч Председника Републике, да буде бачена у чељуст смрти или да јој се страшна казна замени још гором — вечитом робијом. Интересантни су одломци из писма Ј. К. послатих Д-р Шрикер, коју су у стању да поколебају и најчвршће уверење да је она злочиница. Овај одломци један карактеристичан пасус:

"Никада нећу заборавити три дана мога суђења. Видим скрпан својог живота, и да је све за навек изгубљено — чини ми се да једино смрт може да ми поврати слободу. Не бојим се смрти, моја је савест потпуно чиста! Ево већ месец дана је прошло од мога суђења, и то време ми изгледа као дуги низ година, као да већ 20 година по 100 пута дневно мојој души оклињала изречена казна, кака не већ једном бити крај! О! где је личност коју треба ја да заменим? То је створ без милости, подлац. Опористе ми што се овако изјављам, али ја сам као луда, страшно патим! Желна сам освете! Иако једнога дана постанем злочиница, заиста бићу још невинија зато, јер сам у затвору научила како се живи са злочиницама."

Нису ли ове речи страшно осула држављанке друштва, које често од најбољег човека створи злочинца, и у уверењу да дели правду, често само врши најстрашније злочине?

Другом приликом Ј. К. опет пише својој бранилаци:

"Ја сам Словеница — да ли је то можда узрок што ми се чини толика неправда? Увек се питам да ли је то могуће. Дошла сам у Француску да се женим, ја сам имала увек толико поштовања за ту земљу Француску."

Друго једино писмо завршава: "Позвољавам себи да Вам метнем у писмо једну љубичицу, надам се да ће ми Господин Директор дозволити", и лепа париска љубичица била је зачакана на крају писма...

Једног сам дана с господином Јевшевићем била у селу, у Миловцевићима. Он је био велики човек. Били смо познати на забаву, што је припремљивала Доминанска Школа. Стигли смо у први сумрак. Пред школом гомила деце, а пред канваном селаци. Миловцевића имају свој Народни Дом. Ту је била забава. Разговарали смо с девојкама и женама. Све су једва чекале, кад ће забава отпочети. Све је мирисало на нову обућу, смирње и кокош јесене пचेње.

У селу сам се први пут престава. Први престава одржао је господин Јевшевић збогати говор у ком је растумачила значење Доминанска Школа и извела тежине Јулка Поликрета, да просвети село, а особито селанку. "И сама сам водила школу" — рекла је госпоња — "сваки ме је успех радовао, ал је била највећа моја радост, кад су ми на растанку ученице захвалиле, што сам их научила да читају. Пре то нешто меље, живеће су не мислени и не расуђујући, као трава, као дрво у пољу. Важно је, да жена умје мислити. Кућа не лежи на земљи, већ на жени. Народ, који је с толико љубави олевао жену у својим народним пе-

Д-р Шрикер — како смо већ казали — обратила се и једним писмом председници нашег Савеза у циљу да заинтересује наш Народни Женски Савез за судбину ове наше држављанке.

Београдски Одс Управе Н. Ж. С. прослудило је писмо Д-р Шрикер и јавно је стао на гледиште да не чини никакве корак у могућности из разлога што није у француској из сави Управе прослудила цео одговорени материјал и да се увери да ли може са правом и без бојазни заложити ауторитет Н. Ж. С. за овај случај. Председница Н. Ж. С. одговорила је стога, да верује у праведан суд француских суда, и да са поверењем у њихове руке оставља судбину наше држављанке. Но пошто су се словеначки женски друштва још заинтересовала да судбина њихове ове земљанке, Народни Женски Савез је затражио од Француског Женског Савеза ближа обавештења о процесу Ј. К. И док Н. Ж. С. очекује да добије потребне податке за доношење своје дефинитивне одлуке, какво ће држање узети у овоме питању, дотле су словеначка женска друштва колонијално затражила помиловања Јулке Куреш.

Овај случај је у Француској изазвао велики покрет и против смртне казне. Жене су истакле два захтева: 1) да се у портиним судовима наменују и жене, које ће сигурно бити моћи да схвате женску психу; и 2) да се укине смртна казна уопште. Поведена је једна анкета, и већ су добијени многобројни потписи најистакнутијих жена и мушкараца.

Овај случај је и међу нашим женама изазвао неке интересовање, за принципелно решење питања смртне казне — да ли треба жене да траже, да се смртна казна укине. Стога ће Н. Ж. С. на дневни ред своје прве скупштине истати и ово питање. У толико би интересантније било, ако би наше жене писале о овој проблему преко нашега листа. Како би дефинитивну одлуку потписи Н. Ж. С. о случају Јулка Куреш, и каква ће њена судбина бити, обавештемо наредно наше читаоце.

М. А.

Неколико речи о Интернационалној феминистичкој Алијанси

Поводом великих припрема, које се чине за прославу двадесетогодишњице оснивања Интернационалне феминистичке Алијансе, можда ће бити корисно за наше читаоце, да у кратким потезима изнесемо нешто о историјату ове велике светске феминистичке организације, која је дала духа и подршку за стварање интернационалног феминистичког покрета у целоме свету.

смама, примит ће и ово настојање, да се српска жена просвети с љубављу"

Колико је госпођина нашла била оправдана, видела сам сама на тој забави. У дупком кријатој сали, док она говорила, и за све време извођења програма, владала је највећа тишина, која је била велики доказ неплатвореног интереса и симпатије.

Мале, прсте селанкиње из диолице Шумадије одиграше су директног срца, спрета одобравају алегоријски говор у ком се слави јединство Срба, Хрвата и Словенаца. — Селанка из Мачве стајала је уноред са селанком из Хрватске, Далмације, Босне, Војводине, Словеније, Црне Горе. Свака је приговарала своју ранију судбину, давала олушка задовољство и срећи, што се сад налази у отпеху колу.

Након престава започела је игранка. Ми смо стали на страну и слушали бистри, интелгентни разговор старијих селанки и селанца. Остао је у памети селак Драгољуб Димитријевић-Тобо, који је доказивао, како треба у наследном праву изједначити женску децу са мушким, како су се у Србији распале задруге, јер

Идеја за организовање Алијансе пала је на састанку феминистичке алијансе који је одржан у Вашингтону 1902 године а дефинитивно оснивање Алијансе је извршено на скупу у Берлину 1904 године када су примљене правила и изабран управни одбор, и новој организацији дато се име Интернационална Алијанса за Женско Право Гласа. Но како су после рата жене из многих земља добиле право гласа, осетиле су потребу за именом назива Алијансе, и тако је на последњем Конгресу у Паризу 1926 године донета одлука, да званично име Алијансе боче: Интернационална Алијанса за Женско Право Гласа и политички и грађанску активност жена. Овако дуг назив, који се увек у употреби скраћено ставља, као што чинио и ми, био је применљив из разлога што припадници називних алијанси буче интересе у масама жена оних земаља, у којима су жене већ задобиле право гласа, и који сада осећају потребу за јачањем грађанске свести код жена, како би остварили и потпуно равноправност. Но како она не одуштају да се боре са нама за проширање идеје феминизма, то у својој организацији налазимо заједнички циљ, који је актуелан за нас жене, без разлике да ли су политички изједначене са мушкарцима или не. Циљ Алијансе је у главном следећи: 1) Да се постигне ослобођење жена свих народа, што ће се манифестовати у томе: да им се призна политичко изједначење са мушкарцима, и да се свима потребним правима дају, који су у њиховој земљи постигнуте између мушкараца и жена, како у погледу закона, тако и у погледу обичаја; и 2) Да се жене спреме за вршење њихове грађанске дужности и да се појача утицај жена на политички живот свих народа.

Чланови Интернационалне Алијансе могу бити национална феминистичка удружења, која у својом програму раде да се у њиховој земљи постигне изједначење са мушкарцима, или националне удружења, која се залажу за изједначење услова рада жена и мушкараца: за породичне податке; за неутале матере и њиховог мужа; за мир и Лигу Народа; за женску полицију; за законску једнакост жена; и комисија која бирача.

За ових 25 година рада, Интернационална Алијанса је одржала конгресе у следећим местима: Конхенхуеген (1906 г.), Амстердам (1908 г.), Лондон (1909 г.), Штокхолм (1911 г.), Будимпешта (1913 г.), Женеве (1920 г.), Риму (1923 г.) и Паризу (1926 г.).

За ову прославу 25-годишњице

рада, народног Алијанса жели да при-

се у задругама женска чељад одви-

се изабрала. — Селак Ђорђе и његова жена Вида друге су ил прилазили у својој деци, о нећима. Једну су улали за адвоката, другу за судију, а свакој су дали по сто хиљада мизраза. За мизра, славу, задужнице мога бити новаца... Кад сам Виду упитала, да ли су мужеви добри, она је испод своје "шамике" — по мало мијркајући — лудуко погледала у свог мужа, на-смислила се, светла раменима и одговорила: — Како могу! —

Вратила се ка мени. Као рефрен за-челих су ми у ушима речи из Longfellow-е Псалме животу: —

"Let the dead Past bury its dead!

Act, act in the living present!

Heart within, and God o'erhead!"

Dr. Marjula Linn

каже ништа. Она је већ на ово на-

што. Иако је целокупношће влада-лац протисао господи Јоване Димитријевић. — Упознала сам је једне вечери у енглеском клубу, видела сам је и у њеном стану. Када се пресе, у њеном се топлом гласу преледају ноте, које одају најдубљу душевну емоцију. Тај глас, као да је пун сунца, мириса, мистике далеких крајева за којима она вечно чека. Како је била лепа, кад ми је рекла: "Ја сам селанка из Миловцевића, што обухвата цео селот, што обухвата цео селот, што обухвата цео селот..." Седели у сипатељној топлој соби, слушајући описе појединих типова са истока, које су јој послужиле као модел за нежине. "Нове", мени је спонтано изашла пред очи господи Јевшевић, прва жена, коју сам у Београду упознала. Феминистичка и социјална радница, ал која свом својом појавом, свим бојем својих дивних ручних радова — у којим је узнемо толико финих, нежних осећаја и мисли, — сета на исток, на домовину поета Тагоре, које је госпођа Димитријевић потражила у његовом далеком Бенгалу.

¹ Постоје, да мрта прошлост поново своје мртве. — Ради, ради у својој Савишности. — Нек је срце у грудима, а Бог над главом.

уче омаднину, која ће имати прилике да чује о огромним напорима, који су учинjeni, да се достигне оно ослобођење жена, које су жене постигле у многим земљама. Стога се нарочито позива женска омаднина целога света, да оване конгресу присуствују. Том приликом немачка женска омаднина шаље позив омаднини свих земаља, који он овде у преводу доносимо:

„Немачка омаднина, којој припадамо, позива нас срдечно да дођете у Берлин од 17 до 22 јуна т. г. Дођите да учествујете на великом феминистичком конгресу који се тада одржава у Берлину.

Ми смо радо да је младој женској генерацији јужност да се упозна најобилније са феминистичким покретом. И ми верујемо да је највећа жеља готово целокупне женске омаднице у свету, да се упозна са женама, које стоје на челу светског феминистичког покрета и на челу покрета у појединим земљама.

Такође верујемо да је жеља многе генерације женске омаднице, као и индидуална жеља женских појединаца, да се упозна са припадницама разних земаља међусобно упознају, да изменају међусобно, а да ступе у лични додир.

Ми мислимо да учествовањем на конгресу не даје само по себи дубок и импозантан утисак, већ оном приликом даје могућност да се упо-

зна и престоница Немачке, и да се можете лично упознати са карактером немачког народа.

Један специјални комитет немачке женске омаднице учиниће све што му буде могуће да се омаднина из страних земаља ости бризу пријатељски у кругу немачких другарица.

Независно од конгреса, ми смо организовали једну серију забава за омаднину:

Екскурсије! Ми желимо да покажемо странкицама лепоте берлинске околине, и ми је позивамо да учествује у нашим излетима.

Шетње са вођама даће прилике да се упознате са културним животом, као и са социјалним и економским животом у Берлину.

Вечери, организоване од стране разних група женске омаднице у Берлину, олакшаће међусобно измену мисли.

Чајеви, који ће бити приређени у разним немачким породицама, сакупље омаднину са великим женама целога света.

Такође, неће показане присутнима на конгресу тежње омаднице. То ће веце ујединити целокупну омаднину у заједничкој манифестацији.

Ми позивамо сву пријатељску омаднину целога света: Учествојте на конгресу, и тиме ћете помоћи да се здружи омаднина целога света, која има исте тежње!“

М. А.

Како васпитава Америка

Директор „Аустријско-Америчанског научног института за васпитање“ у Бечу, П. Л. Денглер, на сачењу 35 броја часописа „International de l'Education“ чланак о начину школског васпитања у Сједињеним Државама Северне Америке. Заједничка нота америчког васпитања је — тако каже Денглер — наглашавање националне културе, што Европљанима најпре примети. Грађане променити у патриоте — важи Американцама — највиши смисло и циљ сваке наставе и сваког васпитања. У тај циљ тако се васпитавају Америка и њена јунакућу снагу да призове себи масе народа из свих земаља целога света и да их формира као своје. После релативно кратког времена захвате корена у новом свету сви, који су отишли у ову туђу земљу, јер су били на рођеној грудби без корена. У наредној генерацији нема више трага старе отаџбине; можда и нешто старијер, а у усменој сигурно не. Сви мисле, осећају и раде као прави Американци. Чак забораве језик домова, јер им нова домовина силом натура нов, заједнички језик. Истина је да све те разноразне масе долазе у Америку већ психолошки спремне за такав преокрет.

Ако се може упознати колосални пролиферациони рад васпитања у њеном непосредном ефекту, треба ниш само у којтог основну школу у пристианском делу Њујорка или у какав ваљан фантастично развијеног Чикаго. По тим школама, страшно стиснуте, деце Немци, Италијани, Пољаци, Скандинавци, Грци и многи други — прави Вавилон — али ипак већ јединица, јер су сви пројекти једном омаднини: сви хоће да их нови свет што пре прихвати. Дете замишља, бездомовина, изабаченог постану преко ноћи народ и она мисле, осећају, говоре као Американац. У једној такој школи видео сам преко 400 деце, гледајући њих, који ми је излагао историју Америке у сликама. Родитељи ни једног измешу ове деце нису били рођени у Америци, а четвртина деце родила се још у Европи. У некој другој школи испитивао сам 10-годишње деце, да ли познају домовину својих родитеља. Половина од њих је знала да су њихови родитељи из Аустрије (препрате). Али сам сам запитав за главну варош садашње Чехословачке, Пољске и т. д. није знао одговорити ни један. Родитељи немају интереса да гаје националне традиције, а у школи то још нису учили.

у другој одбације све што није спорт у најстрожем значењу те речи. Упркос томе има америчанско школство неких заједничких знаменитости. Систем школског васпитања је један измешу тих знакова, а други је систем школских типова: основна школа, коју напуштају деца са 14 година, затим долази средња школа, која је средња школа у нашем смислу али заједно и грађанска школа, по неки пут чак и трговачка и занатска заједно: затим се ређа такзовани „College“ и после њега тек студија на универзитету. Кад савиш на основну школу, долази 14 година на такзовану „high school“ где остане четри године. У последње време се ипак почело ширити сазнање да тако дошкан полазак у средњу школу не доноси неке нарочите добити и зато се развио покрет са захтевом да се споје последње две године основне школе са четригодишњом средњом школом и на тај начин проширена средња школа десила би се на трогодишњу средњу школу јуниора и трогодишњу средњу школу сениора. У средним школама изненађује факат да 16 и 17 годишњим децом предаје наставница која није много старија од њих. Са 18 година прелазе слита маса деце на „College“ где је још увек главни циљ општа наоразба и врло се полако приступа ка специјализацији. Тешко у 22 године иде на универзитет, који је сличан европским универзитетима, а не даје толико личне слободе њацима. Називи америчанских универзитета могу да збује страна, јер постоје „Collegi“ који су у ствари универзитети у европском смислу, а наглазите нарочито по мањим провинцијским варошима на универзитете, који дају једна мало више него наше грађанске школе.

Васпитије кроз све ове различите школе, циљ је обухватити много дужи доба живота него у Европи. Још ако узмемо у обзир да важи данас и деце завршавате прв ступању у основну школу ка састави део јавнога школства, тако да онај који сврши све школе, напушта универзитет тек у 27 години живота. Поред тога се каже тенденција да се примачу деца у деце завршавају већ у најранијој деци, где већ до 10-годишња деца са обзиром стварношћу спремају се за ручак, доносе јела, уређују цвеће на столу и међусобно се помажу. Свако дете је имало да свршава неку социјалну функцију, који је схватао најстварније и најобилније.

Данас америчанска школа не дозвољава још просечном Американца на ову висину наоразба, као што то чини европска школа, а она тако и не тежи, јер васпитање само живот и људског захтеве који се јављају из економских и културних услова, који су сасвим различити од наших. Америка нема амбиције да њеношколство важи као узор за школско васпитање и она се мало брине за хуманитет, који не могу замислити праве наоразбе без латинског и грчког језика.

(У издубом броју објавићемо из чланка Денглера онај део, где говори о врло интересантним школским васпитним проблемима као што су на пр. однос између школе и јака, телесно васпитања, школске зграде и т. д. — Уредништво).

Белешке

Рад Удружења Универзитетски Образованих Жена. — Ово мала Удружење већ у првој години свога рада показало је много агилности, труда и најтеже тежње, да окупи универзитетски образоване жене у једну мислу одазивајући, при чему је успело да добије и још неких унапред своје научно образовање, а другима да према способностима и реду заузму она места и добију оно признање, које им се дугује.

У нашем листу објавише се конкурс за стипендије, који су расписане преко ове организације. Избор за стипендију у Кембриџ изврши је

на седници Удружења одржаој 25 јануара. Као кандидати нашег Удружења Универзитетски Образованих Жена за ову стипендију изабрани су: први кандидат Д-р Љубиша Митровић, лекар, асистент Д-р Игњат Митровић, — за студију радиологије, Д-р Митровић је публиковао већ неколико својих научних радова, и најобилнији је кандидат за расписану стипендију. Други кандидат је г-ца Вера Половић, професор математике у Сарајеву.

Са врло великим интересовањем и нестрпљивошћу очекујемо како ће се кандидатице проћи при дефинитивном избору у Лондону, где конкурси са женама из целога света. Резултат конкурса немо објавити.

Уједно скрећемо пажњу нашим читатељима, да све оне, које је желеле да учествују у осталим конкурсима, објављеним од стране Удружења, поднесу благовремено своје пријаве.

Скупштина Удружења Универзитетски Образованих Жена. Своју прву годишњу скупштину Удружење ће одржати 24. марта т. г. Место где ће се скупштина одржати, као и час, објавићемо са дневним редом у издубом броју листа.

Реформа закона о ванбрачној деци у Немачкој. — Државни министар правде у Немачкој предложио је оних дана министарскоме савету нарт закона о ванбрачној деци и о посновношћу. Овај закон је био већ друкче врло објављан. Најважније, томе одређе онега законског изјертца су: неутална мајка сме тукути више мушкараца, с којима је имала односе, за плаћање издржавања детета. Досад је нашао мушкарац, кога је назначила мајка за оца њеног детета, увек неке изговоре да му није требало носити материјалне жртве за дете. Сада хоће законодавач да пружи прилику да између више мушкараца изабере дете јединога, који мора плаћати издржавање и тиме отпала онај разлог за неплаћање, а који је могао мушкарац доказати да је имала жена однос са више мушкараца. По новом законском нарту биће продужено доба, за коју треба плаћати издржавање. Мати не имати више власти над дететом. Она може добити и потпуно родитељску власт над дететом, а још нарочито из разлога у његовом интересу. Дете задржава име мајчино, али законски нарт предвиђа знатне олакшице, ако буде тако ванбрачни отац детету своје име. Осим тога могу ванбрачно мајка и ванбрачни отац прогласити своје ванбрачно дете за брачно, ако то желе.

Један племенит чин Сигрид Ундсет. — У нашем листу смо били већ јавили да је добила Нобелову награду за литературу Сигрид Ундсет. Шта ће она да уради са овом великом наградом? Сиско Нобелове награде је неможе онај, који је био тако ободбо, да не прихвати. Брига радиати на своје усавршавање. Она је схватила Сигрид Ундсет тај смисао? Код ње је веома редак случај да су уметност и човечност нераздирујиво спојени; и зато заправо није никога зачула да њена одлука о расплогању Нобеловом наградом, на против — каже једна њен лични познаник — сви, који ју позивамо заправо смо само такав чин очекивали. Сигрид Ундсет је разделила децу награду у разноврсне хумане легате, између којих је главни легат одређен за родитеље, који морају неговати у својој кући душевно слабо развијену децу или децу, која опште нису способна за душевни развизат. Досада још никад није била употребљена ова велика награда тако у смислу оснивања, као што је то урадила жена — Сигрид Ундсет.

Скупљајте претплатнике за лист!